

KIS- ÉS KÖZÉPVÁLLALKOZÁSOK TITKOS ÖNFINANSZÍROZÁSA

STION ZSUZSA¹

Összefoglalás:

A kis- és középvállalkozások működése, gazdálkodása, finanszírozása az Európai Unióban és Magyarországon is évek óta a kutatók figyelmének középpontjában áll. A finanszírozás vonatkozásában azonban a kutatások elsősorban a közvetlen finanszírozási eszközöket helyezik előtérbe, ezért ebben a tanulmányban a vállalatfinanszírozás kevésbé felderített részére, a belső finanszírozás eszköztárába tartozó titkos önfinszírozásra koncentráltam.

Kulcsszavak:

kis- és középvállalkozás, finanszírozási források, titkos önfinszírozás

Summary:

There is a large interest in the European Union and in Hungary in understanding firms' access to finance, particularly in the financing of small- and medium-sized enterprises (SMEs). Micro, small and medium-sized enterprises are socially and economically important, since they represent more than 90% of all enterprises in the EU. The scientific analysis of financing position and possibilities of small and medium sized enterprises is very popular, as evidenced by the fact that in this topic large and wide literature is available at international and domestic levels, too. Researchers foreground the primarily finance tools in terms of financing, so my topic are can be considered as "gap-financing", the less explored parts of company financing.

Keywords:

SME, finance, finance tools, accounting

---

¹ Stion Zsuzsa, egyetemi tanársegéd, Széchenyi István Egyetem, Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar, Gazdasági Elemzések Tanszék. stionzs@sze.hu

Bevezetés

A kis- és középvállalkozások működése, gazdálkodása, finanszírozása az Európai Unióban és Magyarországon is évek óta a kutatók figyelmének középpontjában áll. Ez nem véletlen, hiszen a statisztikák szerint az Európai Unió vállalkozásainak 99%-a kis- és középvállalkozás². Magyarországon hasonló nagyságrendű a kkv-k száma (99,2%) és a társadalmi szerepvállalásuk is meglehetősen nagy, hiszen az alkalmazottak kb. kétharmadát (69,6%) foglalkoztatják. Az exportot (37,1%), a hozzáadott értéket (55,8%) és a saját tőkével való ellátottságot (55,1%) tekintve viszont a vállalkozások nagy számához képest alacsony a részesedésük³.

A kkv-szektorra az is jellemző, hogy a vállalkozások méretéből, sok esetben kezdő vállalkozói helyzetéből következően versenyhátrányban vannak a nagyvállalkozásokhoz képest (Apatini 1999 15. o.). Roberts, Weetman és Gordon (2008 23. o.) szerint a versenyhátrány kialakulásában szerepet játszanak a kis- és középvállalkozások finanszírozási forrásokhoz való hozzáféréseinek nehézségei, valamint a kkv-k nagyvállalkozásokhoz képest eltérő tőkeszerkezete.

A finanszírozás vonatkozásában a kutatások elsősorban a közvetlen finanszírozási eszközöket helyezik előtérbe, ezért ebben a tanulmányban a vállalatfinanszírozás kevésbé felderített részére, a belső finanszírozás eszköztárába tartozó titkos önfinanszírozásra koncentráltam.

A finanszírozás fogalma és a vállalatfinanszírozási források

A titkos önfinanszírozás „pozícionálásához” először a finanszírozás tágabb értelemben vett fogalmát határoztam meg, ezután pedig a vállalatfinanszírozási módszereket ismertetem. A finanszírozás lényegében a vállalat működéséhez szükséges források előteremtése, függetlenül attól, hogy a források milyen formában, módon, csatornákon keresztül érkeznek a vállalkozáshoz. Az 1. táblázatban felsoroltak közül a titkos önfinanszírozás fogalmához véleményem szerint leginkább a Siegel-Shim (1991 1. o.) által meghatározott finanszírozási definíció illeszkedik.

1. táblázat.

A finanszírozás fogalma

„A finanszírozás a tőke, források menedzselésének tudománya.” (Gove et al. 1961), (Smullen-Hand 1993 151. o.)
„A finanszírozás magában foglalja a forrásokhoz való hozzáférést, a források felhasználását és menedzselését annak érdekében, hogy a vállalkozás elérje a pénzügyi céljait. A források bevonása a pénzpiacról és a tőkepiacról lehetséges. Az adótervezés fontos lépés az adóminimalizálás miatt. A vállalkozásnak előnyt kell kovácsolnia minden elérhető adócsökkentési lehetőségéből.” (Siegel-Shim 1991 1. o.)
„A finanszírozás a tőke megszerzését jelenti.” (Terry 1995 121. o.)
„Finanszírozás alatt a vállalatok működéséhez szükséges források megszerzését értjük. Ezen források úgynevezett pénzügyi eszközök, amelyek bizonyos hányada a vállalati működés során reáleszközzé (pl.: ingatlan, termelő berendezések stb.) alakul át.” (Brealey-Myers 1999 4. o.)
„A finanszírozás a tőke megszerzése, attól függetlenül, hogy milyen célra és milyen formában szerezte meg azt a vállalkozás. A tőke megjelenési formája lehet pénz és apport, például immateriális jószág vagy tárgyi eszköz.” (Tétényi-Gyulai 2001 327. o.)

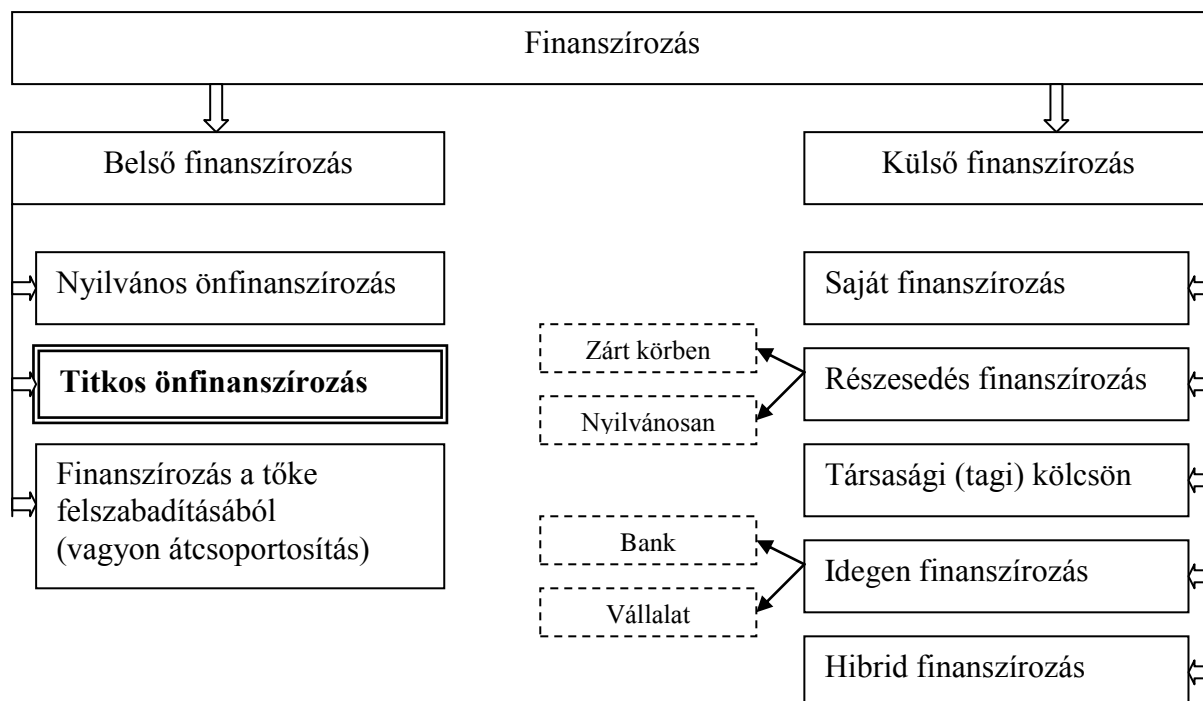
Forrás: Saját szerkesztés

² Az új KKV-meghatározás. Felhasználói útmutató és nyilatkozatminta (2006).

³ A kis- és középvállalkozások helyzete (2008 17. o.).

A vállalati finanszírozás módszereit a belső és külső finanszírozás csoportjába sorolja a szakirodalom. Az 1. ábrán az egyes csoportokba tartozó források láthatóak:

1. ábra.
A vállalati finanszírozás módjai

Forrás: Katits 2002 22. o.

Belső finanszírozás esetén a vállalkozás „maga állítja elő a forrásokat”, míg külső finanszírozás esetén a finanszírozási piacok szereplői bocsátják a vállalkozás rendelkezésére azokat (Watson-Head 2007 31. o.).

A belső finanszírozás lehetséges változatai az önfinszírozás és a vállalati vagyon átstrukturálása. Az önfinszírozás⁴ a nyereség visszatartása, az adózott nyereség és osztalékfizetés különbségéből adódik (Katits 2002 25. o.). Nyilvános önfinszírozás esetén a periódus pozitív eredménye az eredménytartalékba kerül, a saját tőke részévé válik (Fazakas 2001 123. o.). A közvetett finanszírozás, vagy titkos önfinszírozás az úgynevezett titkos tartalékok képzését jelenti, amit tulajdonképpen a számviteli értékelési eljárások, és az eljárások közötti választások tesznek lehetővé. Ilyen lehet például a vagyontárgyak alulértékelése jelentős mértékű amortizáció elszámolásával vagy a saját termelésű készletek előállítási költségeinek alacsonyan tartása, az aktiválható vagyontárgyak azonnali elszámolása értékcsökkenésként. A vagyon átcsoportosítása során a vállalati aktívák, eszközök adásvételével szerezhet forrást a vállalkozás (Katits 2002 27. o.).

A külső finanszírozás egyik lehetséges változata a saját finanszírozás, amikor a tulajdonosok juttatnak vissza nem térítendő forrásokat a vállalkozásnak. Részesedés finanszírozás esetén új tulajdonosok is színre léphetnek, a társasági formának megfelelő módon tulajdoni hányadot szerezhetnek a vállalkozásban. Például részvénytársaság esetén az új belépők nyilvános vagy zártkörű kibocsátási eljárás során válhatnak tulajdonossá⁵. A

⁴ Illés és szerzőtársai (2001 249-250. o.) önfinszírozásnak a mérleg szerinti eredmény visszaforgatása révén megvalósuló finanszírozást nevezik.

⁵ A részvénytársaságokkal és a részvénykibocsátással kapcsolatos jogi körülményeket Magyarországon a gazdasági társaságokról szóló törvény X. fejezete határozza meg.

társasági vagy tagi kölcsönt a tulajdonosok biztosítják, ellentétben viszont a saját finanszírozással, ezt a tőkét általában visszafizetési kötelezettség terheli. Az idegen tőkét a bankok vagy más vállalkozások nyújthatják, szintén visszafizetési kötelezettség és a pénz használati díjának megfizetése ellenében. A hibrid finanszírozás a tulajdonosi és hitelezői jogok kombinációjaként jöhet létre, például a részvénné változtatható kötvény⁶ kibocsátásával.

A titkos önfinanszírozás eszközei

A titkos önfinanszírozás véleményem szerint nem más, mint a számviteli törvény hatálya alá tartozó, kettős könyvvitelt vezető vállalkozások tudatos eredményminimalizálási vagy másképpen, az adózás előtti eredményt, ezáltal a saját tőkét is befolyásoló tevékenysége, amely a számviteli törvényben megengedett értékelési eljárások, választási lehetőségek alkalmazásán⁷ keresztül alakítja a saját vagyont, a saját tőke szerkezetét, ezáltal a forrás- vagy finanszírozási struktúrát. A számviteli törvény⁸ 35.§ (1)-(2) alapján a saját tőke egyrészt az a tőke, amelyet a tulajdonos, a tag bocsátott a vállalkozó rendelkezésére, vagy amelyet a tulajdonos az adózott eredményből hagyott a vállalkozásnál.

2. táblázat.

A saját tőke összetevői eredetük szerint

Külső forrásból származó elemek:	Jegyzett tőke
	Tőketartalék
Átértékeléssel kapcsolatos elemek:	Értékelési tartalék
	1) Értékhelyesbítés értékelési tartaléka
	2) Valós értékelés értékelési tartaléka
A saját tőke belső átcsoportosításából származik:	Lekötött tartalék
	Eredménytartalék
A vállalkozás saját teljesítményéből származik:	Eredménytartalék
	Mérleg szerinti eredmény

Forrás: Éva 2006 409. o.

A 3. számú táblázatban összefoglaltam, hogy az egyes számviteli értékelési eljárások milyen hatást gyakorolnak a vállalkozás vagyona, vagyis a mérlegfőösszegre, a tőkeszerkezeten belül a saját tőkére, valamint az adózás előtti eredményre. A táblázat alapján egyértelműen kijelenthető, hogy a vállalkozásoknak érdemes és szükséges tudatosan foglalkoznia a titkos önfinanszírozással, hiszen sokféle lehetőség kínálkozik a saját tőke nagyságának alakítására, befolyásolására.

⁶ A részvénytársaság alaptőkéjének feléig forgalomba hozhat olyan névre szóló kötvényt (átváltoztatható kötvény), amelyet a kötvényes kérésére részvénné kell átalakítani (2006. évi IV. törvény a gazdasági társaságokról 194.§ (1)).

⁷ A számviteli törvényben biztosított lehetőségek közötti választást a törvény 14. § (3)-(4) bekezdése legitimálja, amely kimondja, hogy a törvényben rögzített alapelvek, értékelési előírások alapján ki kell alakítani és írásba kell foglalni a gazdálkodó adottságainak, körülményeinek leginkább megfelelő – a törvény végrehajtásának módszereit, eszközeit meghatározó – számviteli politikát. A számviteli politika keretében írásban rögzíteni kell – többek között – azokat a gazdálkodóra jellemző szabályokat, előírásokat, módszereket, amelyekkel meghatározza, hogy mit tekint a számviteli elszámolás, az értékelés szempontjából lényegesnek, jelentősnek, nem lényegesnek, nem jelentősnek, továbbá meghatározza azt, hogy a törvényben biztosított választási, minősítési lehetőségek közül melyeket, milyen feltételek fennállása esetén alkalmaz, az alkalmazott gyakorlatot milyen okok miatt kell megváltoztatni.

⁸ A többször módosított 2000. évi C. törvény a számvitelről.

3. táblázat.

Az értékelési eljárások közötti választási lehetőségek jellegének és hatásainak azonosítása

A választási lehetőség megnevezése	A választási lehetőség hatása		
	A mérlegfőösszegre	A saját tőkére	Az adózás előtti eredményre
Alapítás-átszervezés költségeinek aktiválása	Van	Van	Van
Alapítás-átszervezés terv szerinti értékcsökkenése	Van	Van	Van
K+F aktiválása	Van	Van	Van
K+F terv szerinti értékcsökkenése	Van	Van	Van
K+F terven felüli értékcsökkenés és visszaírás	Van	Van	Van
Pozitív üzleti vagy cégérték terv szerinti értékcsökkenése	Van	Van	Van
További immateriális javak terv szerinti és terven felüli értékcsökkenése és visszaírása	Van	Van	Van
100.000 Ft alatti vagyoni értékű jog és szellemi termék egyösszegű leírása	Van	Van	Van
Immateriális javak értékhelyesbítése	Van	Van	Nincs
Tárgyi eszközök terv szerinti értékcsökkenése, terven felüli értékcsökkenése és visszaírása	Van	Van	Van
100.000 Ft alatti tárgyi eszköz egyösszegű leírása	Van	Van	Van
Tárgyi eszközök értékhelyesbítése	Van	Van	Nincs
Befektetett pénzügyi eszközök csoportos értékelése	Van	Van	Van
Befektetett pénzügyi eszközök értékvesztése és visszaírása	Van	Van	Van
Befektetett pénzügyi eszközök értékhelyesbítése	Van	Van	Nincs
Készletek értékvesztése és visszaírása	Van	Van	Van
Vásárolt készletek bekerülési értéke	Van	Van	Van
Saját termelésű készletek előállítási költsége	Van	Van	Van
Követelések értékvesztése	Van	Van	Van
Forgatási célú értékpapírhoz kapcsolódó bizományi és opciós díj elszámolása	Van	Van	Van
Forgatási célú értékpapírok értékvesztése és visszaírása és csoportos értékelése	Van	Van	Van
Deviza/valuta választott árfolyama	Van	Van	Van
Összevont átértékelési különbözet jelentős mértéke	Van	Van	Van
Névérték alatt beszerzett, befektetett kamatozó értékpapír nyereségjellegű különbözetének elhatárolása	Van	Van	Van
Nem realizált árfolyamvesztés elhatárolása	Van	Van	Van
Térítés nélkül átadott eszköz halasztott ráfordításként történő elszámolása	Van	Van	Van
Értékhelyesbítés és valós értékelés értékelési tartaléka	Van	Van	Nincs
Céltartalék a jövőben várható jelentős költségekre	Van	Van	Van
Névérték felett beszerzett, befektetett kamatozó értékpapír veszteségjellegű különbözetének elhatárolása	Van	Van	Van
Negatív üzleti vagy cégérték leírás idejének megválasztása	Van	Van	Van

Forrás: 2000. évi C. törvény a számvitelről és Bosnyák 2003 54-55. o. alapján saját szerkesztés

A titkos önfinanszírozás empirikus vizsgálata

A titkos önfinanszírozás empirikus vizsgálata⁹ során, többek között, arra kerestem a választ, hogy a vállalkozások homogén csoportokba (klaszterekbe) sorolhatóak-e aszerint, hogy a titkos önfinanszírozás mely eszközeit alkalmazzák. A hipotézis teszteléséhez klaszteranalízist végeztem, a titkos önfinanszírozás mérésére változócsoportokból képzett, nem súlyozott aggregált változót alkalmaztam¹⁰.

Székelyi-Barna (2002) a klaszterelemzés kétféle megközelítését különböztette meg, a (1) hierarchikus klaszter-eljárást és a (2) nem-hierarchikus klaszter-eljárást. A hierarchikus módszerrel kapcsolatban megjegyezték, hogy az SPSS csak igen kisméretű file-ok esetén alkalmas az eljárás lefuttatására, nagyobb adatbázis esetén kizárólag a nem-hierarchikus módszer (K-means cluster) lefuttatása lehetséges.

A nem súlyozott változócsoportok minőségi, úgynevezett „dummy” változók, amelyek mindössze kétféle értéket vehettek fel: „0 – Nem alkalmazza” és „1 – Alkalmazza”. A klaszteranalízis lefuttatása után az SPSS 39 db viselkedéstípust azonosított, a klaszterek többségében azonban a minta nagyságához képest meglehetősen kevés vállalkozás került.

4. táblázat.

Az egyes klaszterek elemszáma

Klaszter	Elemszám	Klaszter	Elemszám
1	16,000	21	3,000
2	17,000	22	1,000
3	3,000	23	6,000
4	21,000	24	1,000
5	1,000	25	5,000
6	1,000	26	3,000
7	7,000	27	1,000
8	1,000	28	1,000
9	1,000	29	9,000
10	3,000	30	1,000
11	3,000	31	1,000
12	4,000	32	1,000
13	1,000	33	1,000
14	3,000	34	1,000
15	5,000	35	1,000
16	8,000	36	1,000
17	1,000	37	1,000
18	3,000	38	1,000
19	2,000	39	1,000
20	4,000		

*érvényes=145, hiányzó=0,000

Forrás: Saját szerkesztés

A klaszterek több mint felébe (51,28%) mindössze egy vállalkozás került, a két vállalkozást tömörítők aránya (2,56%), a három vállalkozást tartalmazóké (17,95%), míg a négy és öt kkv-t számláló klasztereké egyaránt 5,13%. Az 5 és 9 közötti elemszámú klaszterekből már csak egy-egy fordult elő. A 4. számú táblázat alapján látható, hogy tulajdonképpen három klaszter tekinthető dominánsnak, ezek közül a legkisebb 1-es klaszter 16 db, a középső 2-es klaszter 17

⁹ Az empirikus vizsgálat 2008. október 1. és december 1. között zajlott, véletlenszerűen kiválasztott 270 db Győr-Moson-Sopron megyei kis- és középvállalkozás kérdőíves megkérdezésével.

¹⁰ A kérdőívben a titkos önfinanszírozás alkalmazására vonatkozóan hét darab homogén változócsoportot alakítottam ki, ezek a csoportok a következők: aktiválás, amortizációs módszerek, piaci értékelés, valós értékelés, átlagár és FIFO, időbeli elhatárolás, céltartalék.

db, míg a legnagyobb 4-es klaszter 21 db kkv-t foglal magába. Ez a három csoport a teljes minta 37,24%-át fedti le.

A klaszteranalízis részeként az SPSS meghatározta a „klaszter-középpontokat”, ebben az esetben azokat a változócsoportokat, amelyeket az adott klaszterbe tartozó vállalkozások egyaránt alkalmaznak. A „Végső klaszterközéppontok” segítségével tehát megállapítható, hogy a kkv-k milyen közvetett finanszírozási eszköz-kombinációkat preferálnak.

5. táblázat.
Végső klaszterközéppontok

VÁLTOZÓCSOPORTOK	Végső klaszterközéppontok		
	1	2	4
ELSŐ_CSOP	1	1	0
MÁSODIK_CSOP	0	0	0
HARMADIK_CSOP	0	0	0
NEGYEDIK_CSOP	1	1	1
ÖTÖDIK_CSOP	0	0	0
HATODIK_CSOP	0	0	0
HETEDIK_CSOP	1	0	0

Forrás: Saját szerkesztés

A három domináns klaszter vállalkozásai az „Aktiválás”, az „Átlagár és FIFO” valamint a „Céltartalék” változócsoportokat alkalmazták. Az „Átlagár és FIFO” módszer volt a legnépszerűbb, ez az eljárás mindhárom klaszter esetén megfigyelhető, majd sorrendben az „Aktiválás”, amely két csoport esetén volt jelen, végül pedig a „Céltartalék”, amelyet az első csoport kkv-i alkalmaztak. A mintában a „Kereskedelem és javítás” tevékenységet végző vállalkozások részaránya volt a legnagyobb, ezért a klaszterek nagy valószínűséggel elsősorban az ezen tevékenységet végző vállalkozásokat tömörítik.

A kis- és középvállalkozások körében tipikus viselkedésminták figyelhetők meg aszerint, hogy milyen közvetett finanszírozási eszközöket vesznek igénybe. Bár az indirekt finanszírozási eszközök alkalmazásának számos kombinációja fellelhető, kijelenthető, hogy csupán három domináns viselkedésminta azonosítható. A kialakult három klaszter vállalkozásaira egyaránt jellemző, hogy viszonylag kevés közvetett finanszírozási módot vesznek igénybe, illetve hogy mindannyian alkalmazzák az „Átlagár és FIFO” módszereket és az így elérhető közvetett finanszírozási lehetőségek nyújtotta előnyöket. A kapott eredmények alapján a tehát a kkv-k homogén csoportokba (klaszterekbe) sorolhatóak aszerint, hogy a titkos önfinanszírozás mely eszközeit alkalmazzák.

Összefoglalás

A tanulmány első felében ismertettem a finanszírozás fogalmát és módszereit, valamint a titkos önfinanszírozás fogalmát és lehetőségeit. A titkos önfinanszírozás a számviteli törvényben biztosított számviteli értékelési eljárásokon alapul. Véleményem szerint a választási lehetőségek két nagy csoportra oszthatók, az egyik csoport a vállalkozás tudatos döntésén, a másik csoport a törvény által felkínált lehetőségek közötti tudatos választás alapján szerveződik. Az első csoportba azok az értékelési eljárások tartoznak, amelyek a számviteli politikában meghatározott „lényeges”, „jelentős” határok meghúzásán alapulnak, a másikba pedig a törvény által felkínált lehetőségek tudatos választása vagy nem választása (például céltartalék képzése).

A 3. táblázat segítségével összegeztem a választási lehetőségeket és ezek hatásait a mérlegfőösszegekre, a saját tőkére és az adózás előtti eredményre. Mindegyik alternatíva

befolyásolja a vállalati vagyont és a saját tőkéit, továbbá az alternatívák döntő többsége az adózás előtti eredményt is, ezért véleményem szerint a vállalkozásoknak mindenképpen érdemes fontolóra venniük azt, hogy lehetőség szerint éljenek a törvény által felkínált választási lehetőségekkel.

Irodalom

- Apatini K. (1999): *Kis- és középvállalkozások finanszírozása*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest
- Bosnyák J. (2003): *Számviteli értékelési eljárások hatása a vállalkozások vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetére*. Doktori értekezés, Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem, Budapest
- Brealey R., Myers, S. C. (1999): *Modern vállalati pénzügyek*. Panem Könyvkiadó, Budapest
- Európai Bizottság, Vállalkozás- és Iparpolitikai Kiadványok (2006): *Az új KKV-meghatározás. Felhasználói útmutató és nyilatkozatminta*. Letöltés ideje: 2009. február http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/sme_definition/sme_user_guide_hu.pdf
- Éva K. (2006): *Számvitel-elemzés I*. Perfekt Gazdasági Tanácsadó, Oktató és Kiadó Zrt., Budapest
- Fazakas G. (2001): *Vállalati pénzügyek*. Tri-Mester Kiadó, Tatabánya
- Gove P. B. et. al.(1961): *Webster's third new international dictionary of the English language unabridged*. G & C Merriam Company, Springfield
- Illés B. Cs. (szerk.) (2001): *A Kft. gyakorlati kézikönyve*. Verlag-Dashöfer Szakkönyvkiadó Kft., Budapest
- Katits E. (2002): *Pénzügyi döntések a vállalat életciklusaiban*. KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest
- Nemzetgazdasági Minisztérium: *A kis- és középvállalkozások helyzete – Éves jelentések (2008)* http://www.ngm.gov.hu/feladataink/kkv/vallpol/elemzesek/eves_jelent.html
- Roberts C., Weetman P., Gordon P. (2008): *International Corporate Reporting: A Comparative Approach*. Pearson Education Limited, Harlow
- Siegel J. G., Shim J. K. (1991): *Finance*. Barron's Educational Series Inc., New York
- Smullen J., Hand N. (eds.) (1993): *Dictionary of Finance and Banking*. Oxford University Press, Oxford and New York
- Székelyi M., Barna I. (2002): *Túlélőkészlet az SPSS-hez*. Typotex Kiadó Budapest
- Terry J. V. (1995): *Dictionary for Business & Finance*. University of Arkansas Press, Arkansas
- Tétényi Z., Gyulai L. (2001): *Vállalkozásfinanszírozás*. Saldo Pénzügyi Tanácsadó és Informatikai Rt., Budapest
- Watson D., Head A. (2007): *Corporate Finance: Principles & Practice*. Pearson Education Limited, Harlow
2000. évi C. törvény módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt szövege a számvitelről
2006. évi IV. törvény a gazdasági társaságokról